

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

**ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ**

Τίτλος: «ΑΝΟΙΚΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ (OPEN MALL)»

ΤΕΥΧΟΣ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
(Τεχνικό Αντικείμενο)

Άρτα Ιούνιος 2020

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
**«ΑΝΟΙΚΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
(OPEN MALL)»**

ΑΡΤΑ .....20....

Ο Δήμος Αρταίων

ΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

«ΑΝΟΙΚΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ (OPEN MALL)»

Πίνακας περιεχομένων

1	Εισαγωγή	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2.	Η πόλη της Άρτας.....	4
2.1	Η γενική εικόνα της περιοχής του Δήμου Αρταίων	5
2.2	Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά του Δήμου Αρταίων.....	6
2.3	Οικονομική δραστηριότητα.....	8
2.4	Βασικά χαρακτηριστικά της αστικής ζώνης της πόλης.	12
2.5	Ιστορικά μνημεία της Πόλης	14
2.6	Τοπικά Δρώμενα.....	18
3.	Περιοχή Παρέμβασης.....	20
3.1	Παρουσίαση περιοχής παρέμβασης	20
3.2	Ανάλυση Περιοχής Παρέμβασης.	25
3.2.1	Πολεοδομικά και Αρχιτεκτονικά Στοιχεία Περιοχής Παρέμβασης.....	25
3.2.2	Κυκλοφορία στην Περιοχή Παρέμβασης	32
3.3	Εμπορική Δραστηριότητα.....	32
4.	Αναγκαιότητα Υλοποίησης Παρέμβασης.....	33
4.1	Προβλήματα Περιοχής Παρέμβασης	35
5.	Τεκμηρίωση σκοπιμότητας μελέτης	41
5.1	Σκοπός εκπόνησης της μελέτης.....	41
5.2	Στόχοι που καλείται να επιτύχει η μελέτη.....	42
6.	Απαιτούμενες μελέτες	44
6.1	Γενικά	44
6.2	Παραδοτέα	44
6.2.1	Σχέδια	44
6.2.2	Τεύχη.....	45
6.2.3	CD-ROM.....	45
6.2.4	Επιστημόσεις	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	.....	47

ΓΕΝΙΚΑ

1 Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση αφορά την παρουσίαση της υπάρχουσας κατάστασης της περιοχής της μελέτης ώστε να γίνει καλύτερα αντιληπτή η αναγκαιότητα ανάληψης στοχευμένων δράσεων στο Εμπορικό και Ιστορικό Κέντρο της πόλης της Άρτας, με στόχο την ανάδειξη και αξιοποίησή του.

2. Η πόλη της Άρτας

Η πόλη της Άρτας αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Ηπείρου. Μοναδικό γνώρισμα της πόλης της Άρτας είναι ότι κατοικείται από τα προϊστορικά χρόνια με μακρά και σημαντική ιστορία κατά την Αρχαιότητα και την Βυζαντινή Εποχή. Επίσης, περιλαμβάνει μέσα στο αστικό ιστό πληθώρα αρχαίων και Βυζαντινών μνημείων που είναι επισκέψιμα.

Η πόλη της Άρτας αποτέλεσε την πρωτεύουσα της Αρχαίας Αμβρακίας και γνώρισε μεγάλη ακμή στους αρχαίους χρόνους με τον Βασιλιά Πύρρο. Αποτέλεσε επίσης πρωτεύουσα του Δεσποτάτου της Ηπείρου κατά τη Βυζαντινή περίοδο. Η πόλη της Άρτας μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204, έγινε πρωτεύουσα του κράτους της Ηπείρου και εκτεινόταν από την Ήπειρο έως το Δυρράχιο και περιελάμβανε ολόκληρη της βορειοδυτική Ελλάδα και περιοχές της Θεσσαλίας και της βορειοδυτικής Μακεδονίας.

Η πόλη της Άρτας έχει κηρυχθεί οργανωμένος αρχαιολογικός τόπος με την Υ.Α. 41848/4239/15-1-1973 (ΦΕΚ 84/Β'/24-1-1973).

2.1 Η γενική εικόνα της περιοχής του Δήμου Αρταίων

Ο Δήμος Αρταίων ανήκει στην Π.Ε. Άρτας της Περιφέρειας Ηπείρου που συνορεύει βόρεια με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικά με την Περιφέρεια Θεσσαλίας νότια με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και Δυτικά με την Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων.

Η Άρτα βρίσκεται στο κέντρο της αλυσίδας των αστικών κέντρων της βορειοδυτικής Ελλάδας, που συγκροτούν ένα "δίκτυο" τόπων φορτισμένων με ιδιαίτερο φυσικό, οικολογικό, ιστορικό, αρχαιολογικό και πολιτισμικό ενδιαφέρον. Ο άξονας αυτός των αστικών κέντρων θα αποτελέσει ουσιαστικά και τον άξονα οδικής επικοινωνίας της χώρας με την Αλβανία αλλά και την Ιταλία (Ιόνια Οδός – Εγνατία Οδός - Λιμάνι Ηγουμενίτσας).

Ο ευρύτερος γεωγραφικός χάρτης στον οποίο εντάσσεται ο Δήμος Αρταίων οριοθετείται στα βορειοδυτικά από τα όρη της Πίνδου (Ξηροβούνι, Τζουμέρκα) όπου και εκτείνεται ένα ιδιαίτερα κάλους φυσικό περιβάλλον αποτελούμενο από δάση και την τεχνητή λίμνη του Πουρναρίου.

Το προς νότο όριο της περιοχής είναι ο Αμβρακικός Κόλπος όπου εκτείνεται η παραλιακή ζώνη Μενιδίου Κορωνησίας που σε συνδυασμό με την τουριστική ανάπτυξη στην Πρέβεζα, ολοκληρώνουν έναν ευρύτερο χώρο σημαντικής τουριστικής ανάπτυξης. Παράλληλα, στη ζώνη αυτή βρίσκεται το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού. Ο Αμβρακικός Κόλπος είναι

ένας από τους μεγαλύτερους κόλπους της Ελλάδας [499 τ. χλμ] και ένας από τους σημαντικότερους υγρότοπους στην Ευρώπη που περιλαμβάνεται στους 11 ελληνικούς υγρότοπους διεθνούς ενδιαφέροντος της σύμβασης RAMSAR. Η είσοδος του κόλπου είναι στο στενό πέρασμα μεταξύ του Ακτίου [από την πλευρά της Αιτωλοακαρνανίας] και της Πρέβεζας.

Η εικόνα των πόλων έλξης ολοκληρώνεται με τον πυρήνα ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων.

Όσον αφορά στην επιρροή του Δήμου Αρταίων στους υπολοίπους οικισμούς της Π.Ε. Άρτας η πόλη της Άρτας, συγκεντρώνει όλες τις υπηρεσίες και λειτουργίες ενός σύγχρονου κέντρου και εξυπηρετεί στον πληθυσμό όλης της Π.Ε. Υπηρεσίες Περιφερειακού επιπέδου, Τράπεζες, Εμπόριο, Υγεία, Εκπαίδευση αποτελούν την αιχμή.

2.2 Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά του Δήμου Αρταίων.

Ο Δήμος Αρταίων αποτελεί πλέον έναν από τους 325 Καλλικρατικούς Δήμους βάσει του υπ' αριθμ. 3852/2010 Νόμου (ΦΕΚ 87Α/7-1-2010). Ο Δήμος Αρταίων αποτελείται σήμερα από τους πρώην Δήμους Αμβρακικού, Αρταίων, Βλαχερνών, Ξηροβουνίου και Φιλοθέης. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 436.76 km² και ο πληθυσμός του 42.985 κάτοικοι (απογραφή της ΕΣΥΕ του 2011).

Δ.Ε. Άρτας

Στη Δ.Ε. Άρτας βρίσκεται η μοναδική αστική περιοχή του Νομού που είναι η πόλη της Άρτας και έδρα του δήμου με πραγματικό πληθυσμό περίπου 40.000 κατοίκους. Αποτελείται από 1 δημοτική κοινότητα και 3 τοπικές κοινότητες καταλαμβάνει έκταση 47,9 τ.χλμ. και έχει πληθυσμό 26.961 (Απογραφή 2011).

Δ.Ε Αμβρακικού

Η Δ.Ε. Αμβρακικού Εκτείνεται στα νότια του νομού Άρτας συνορεύει με τον νομό Πρέβεζας και βρέχεται από τον Αμβρακικό Κόλπο. Αποτελείται από 9 τοπικές κοινότητες καταλαμβάνει έκταση 158,8 τ.χλμ. και έχει πληθυσμό 4.344 (Απογραφή 2011).

Δ.Ε Βλαχερνών

Η Δ.Ε. Βλαχερνών Εκτείνεται στα βόρεια του Δήμου είναι ημιορεινή περιοχή. Αποτελείται από 4 τοπικές κοινότητες καταλαμβάνει έκταση 76,1 τ.χλμ. και έχει πληθυσμό 2.915 (Απογραφή 2011).

Δ.Ε Ξηροβουνίου

Η Δ.Ε. Ξηροβουνίου Εκτείνεται στα βόρεια του Δήμου είναι ορεινή περιοχή. Αποτελείται από 8 τοπικές κοινότητες καταλαμβάνει έκταση 123,6 τ.χλμ. και έχει πληθυσμό 3.257 (Απογραφή 2011).

Δ.Ε Φιλοθέης

Η Δ.Ε. Φιλόθεης εκτείνεται στα δυτικά του Δήμου και είναι πεδινή περιοχή. Αποτελείται από 6 τοπικές κοινότητες καταλαμβάνει έκταση 42,5 τ.χλμ. και έχει πληθυσμό 5.508 (Απογραφή 2011)

Ακολουθεί πίνακας που παρουσιάζει τη δημογραφική εξέλιξη του Δήμου Αρταίων. Στον πίνακα γίνεται εμφανής η ποσοστιαία μείωση του πληθυσμού του Δήμου , συνέπεια της οικονομικής κρίσης. Επισημαίνεται ότι ο πίνακας δεν έχει ενημερωθεί με τα στοιχεία που αφορούν τα έτη μετά το 2011, χρονιά κατά την οποία εντάθηκε η οικονομική κρίση.

Πίνακας: Πληθυσμιακές μεταβολές Δήμου Αρταίων

Δημοτική Ενότητα	Πληθυσμός απογραφή 1991	Πληθυσμός απογραφή 2001	Μεταβολή (%)	Έκταση σε km ²	Πυκνότητα ανά km ²
Άρτας	23.710	23.863	0,65	47,973	497,43
Αμβρακικού	5.314	4.742	-10,76	158,885	29,85
Βλαχέρνας	3.433	3.242	-5,56	76,142	42,58
Ξηροβουνίου	4.461	4.083	-8,47	123,634	33,02
Φιλοθέης	5.685	5.678	-0,12	50,614	112,18
Σύνολα	42.603	41.608	-2,34	457,248	91,00

Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.

2.3 Οικονομική δραστηριότητα

Τα στοιχεία που ακολουθούν, σε μεγάλο ποσοστό, αφορούν την Περιφερειακή Ενότητα Άρτας, λόγω αδυναμίας εύρεσης στοιχείων που θα αφορούν αποκλειστικά το Δήμο Αρταίων. Ειδικά όμως για το κλάδο του εμπορίου και ειδικότερα του λιανικού εμπορίου τα αναφερόμενα στοιχεία παρουσιάζουν αρκετά ικανοποιητικά την οικονομική διάρθρωση και εξέλιξη του Δήμου καθώς η πόλη της Άρτας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο πλήθος εμπορικής δραστηριότητας.

Ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ (σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας), 2001 – 2011: Συνολικό ΑΕΠ, ΑΕΠ κατά κεφαλή, ΑΕΠ κατά κλάδο.

Η Περιφέρεια Ηπείρου, συγκεντρώνει 3,1% του πληθυσμού και παράγει 2,4% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα έτους 2011, η συμμετοχή της στο συνολικό παραγόμενο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας μεταξύ των δεκατριών (13) ελληνικών περιφερειών, ήταν από τις τελευταίες (μαζί με την αυτή της Θεσσαλίας και Ανατολική Μακεδονία – Θράκης). Ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ (13,3 χιλ. Ευρώ), σε σχέση με το κατά κεφαλή συνολικά ΑΕΠ που παράχθηκε στο σύνολο της χώρας (71%).

Για το έτος 2011 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Ηπείρου ανήλθε στα 13.327,99€, κατατάσσοντας την στην προτελευταία θέση αντίστοιχα, μεταξύ των υπολοίπων 13 περιφερειών της χώρας. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τα χαμηλά επίπεδα του κατά κεφαλή ΑΕΠ οφείλονται στον υψηλό βαθμό ανεργίας και μετανάστευσης που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη χωρική ενότητα της χώρας, που σε συνδυασμό τους χαμηλούς δείκτες οικονομικής ανάπτυξης, όπως διαχρονικά αποτυπώνονται και από τους χαμηλούς ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ στην Περιφέρεια (2001-2011), υποτιμά σαφέστατα την τελική εικόνα και των δυνατοτήτων επίδοσης της Περιφέρειας στον εν λόγω δείκτη.

Ενδείξεις για επίπεδο και κατανομή ΑΕΠ στην περιοχή μελέτης.

Η Περιφέρεια Ηπείρου χαρακτηρίζεται από ενδοπεριφερειακές ανισότητες, οι οποίες διαμορφώνονται κυρίως λόγω της διαφορετικής πληθυσμιακής κατάταξης ανά περιφερειακή ενότητα αλλά και τους διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης της κάθε χωρικής ενότητας ξεχωριστά, όπως διαπιστώνεται από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα στην πενταετία 2007-2011. Από τα στοιχεία του πίνακα επίσης προκύπτει πως η Π.Ε. Ιωαννίνων νέμεται τη μερίδα του λέοντος μιας και διαθέτει το 50,7% (1,1% της χώρας) κατά μέσο όρο στην πενταετία του

συνολικού ΑΕΠ της Περιφέρειας, σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες Άρτας, Πρέβεζας και Θεσπρωτίας, κατά σειρά κατάταξης να μοιράζονται το υπόλοιπο 49,3% του περιφερειακού ΑΕΠ

ΑΕΠ στην Περιφέρεια Ηπείρου και Περιφερειακές Ενότητες (σε εκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές)	2007	2008	2009	2010	2011*	Μέσος όρος 2007-2011
ΕΛΛΑΔΑ	232.695	241.990	237.534	226.031	207.029	229.056
Ήπειρος	5.029	5.158	5.025	4.930	4.611	4.950
% ΕΠΙ ΑΕΠ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	2,16%	2,13%	2,12%	2,18%	2,23%	2,16%
Άρτα	898	899	910	919	845	894
ΑΡΤΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	0,39%	0,37%	0,38%	0,41%	0,41%	0,39%
ΑΡΤΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	17,85%	17,44%	18,10%	18,64%	18,33%	18,07%
Πρέβεζα	811	834	831	822	783	816
ΠΡΕΒΕΖΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	0,35%	0,34%	0,35%	0,36%	0,38%	0,36%
ΠΡΕΒΕΖΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	16,12%	16,17%	16,53%	16,68%	16,98%	16,50%
Θεσπρωτία	741	801	724	726	660	730
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	0,32%	0,33%	0,30%	0,32%	0,32%	0,32%
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	14,73%	15,54%	14,41%	14,72%	14,31%	14,74%
Ιωάννινα	2.580	2.623	2.560	2.463	2.323	2.510
ΙΩΑΝΝΙΝΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	1,11%	1,08%	1,08%	1,09%	1,12%	1,10%
ΙΩΑΝΝΙΝΑ % ΑΕΠ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	51,30%	50,86%	50,96%	49,95%	50,38%	50,69%

* Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2016

Ακολουθούν διαγράμματα τα οποία παρουσιάζουν την εξέλιξη του ΑΕΠ σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα τόσο σε πανελλαδικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο περιφέρειας.

Από την παράθεση των παραπάνω στοιχείων αποδεικνύεται ότι η Π.Ε. Άρτας και ειδικότερα ο Δήμος Αρταίων αποτελούν μία από τις φτωχότερες περιοχές της χώρας , ακόμα και τη χρονική περίοδο κατά την οποία δεν ήταν ακόμα εμφανή τα στοιχεία της πλέον πρόσφατης οικονομικής κρίσης.

Ο Τριτογενής Τομέας

Στην Περιφερειακή ενότητα Άρτας, ο τριτογενής τομέας κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην τοπική οικονομία, με βάση τη συμμετοχή του στην συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, τη συνολική απασχόληση και το συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων (σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2011).

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ Π.Ε ΑΡΤΑΣ (ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2010)

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ Π.Ε. ΑΡΤΑΣ
Σύνολο Χώρας	273.902	65.803	107.351	18.013	4.832	9.150	164.485	22.844	1.234	7.215	4.881	23.452	34.634	737.796
Ήπειρος	7.643	1.989	4.630	305	80	115	3.854	490	34	175	115	311	1.037	20.778
Π.Ε ΑΡΤΑΣ	1.498	346	685	39	18	13	622	59	9	21	16	34	177	3.537
%Π.Ε. ΑΡΤΑΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ ΤΗΣ	42,4%	9,8%	19,4%	1,1%	0,5%	0,4%	17,6%	1,7%	0,3%	0,6%	0,5%	1,0%	5,0%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Άρτας, στους κλάδους του λιανικού εμπορίου δεν καταγράφονται μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά κυρίως μικρές – ατομικές επιχειρήσεις και ορισμένες μεσαίου μεγέθους.

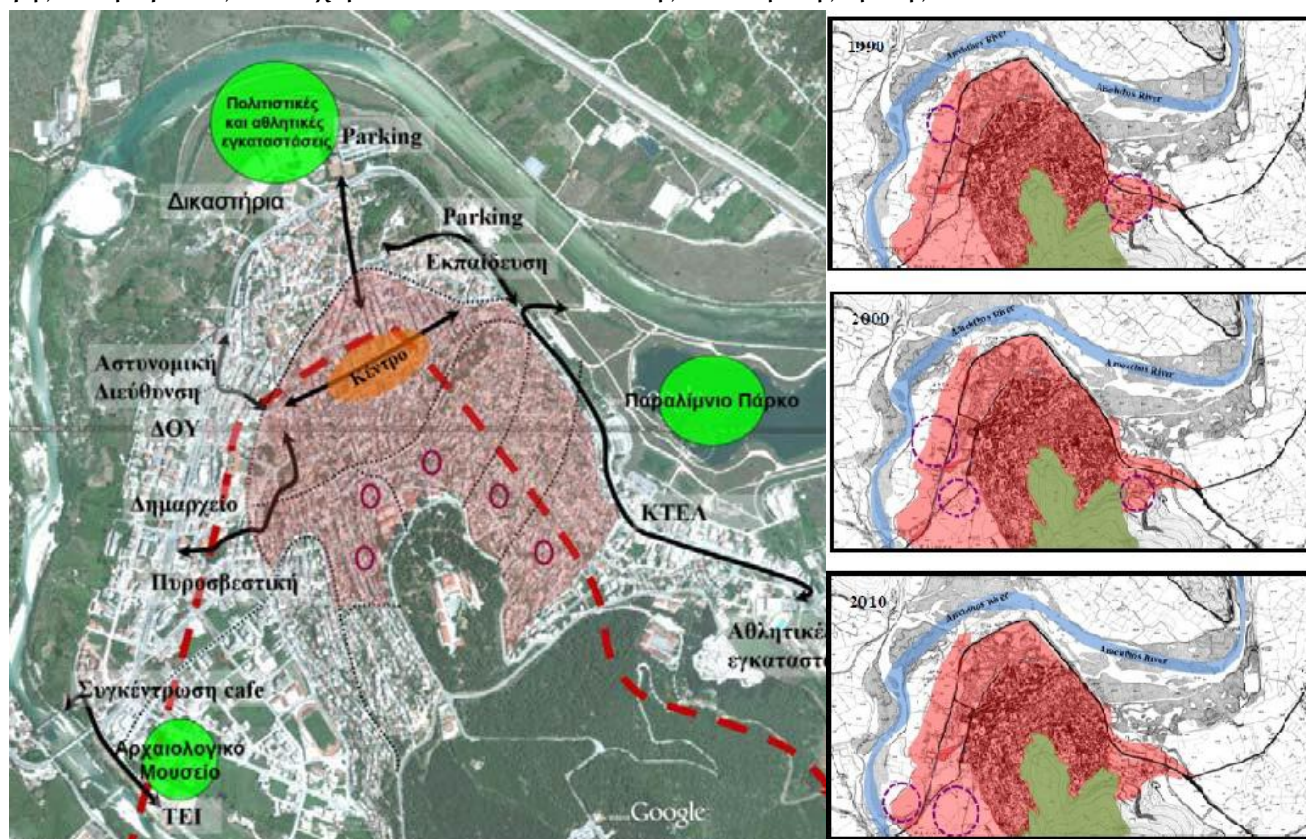
Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο κλάδος του εμπορίου αποτελεί μεγάλο κεφάλαιο για την Π.Ε. Άρτας και ειδικότερα για το Δήμο Αρταίων καθώς όχι μόνο συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό των εγκατεστημένων επιχειρήσεων αλλά συνεισφέρει και το μεγαλύτερο ποσοστό επί του ΑΕΠ της Π.Ε. Άρτας.

2.4 Βασικά χαρακτηριστικά της αστικής ζώνης της πόλης.

Η παρουσία των φυσικών ορίων όπως ο ποταμός Άραχθος και ο λόφος της Περάνθης, είχαν καθοριστικό ρόλο στη χωρική εξάπλωση της πόλης. Μέχρι πρόσφατα, η αστική ανάπτυξη περιοριζόταν και από την εθνική οδό Αθήνας - Ιωαννίνων, καθώς αυτός ο τεχνητός φραγμός δρούσε ως το βόρειο εμπόδιο ανάπτυξης της πόλης, εάν και κατά τις τελευταίες δεκαετίες μετατράπηκε σε ελκυστική τοποθεσία χωροθέτησης μιας ποικιλίας δραστηριοτήτων.

Με το πέρασμα των χρόνων (όπως παρουσιάζουν και οι επεξεργασμένοι χάρτες στη συνέχεια), η αστικοποίηση προκάλεσε τη διάχυση των δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο. Ειδικά μετά το 1990, οι αλλαγές των αστικών μοτίβων εντατικοποιήθηκαν. Με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο την περίοδο εκείνη οι οχλούσες χρήσεις μεταφέρθηκαν προς τα έξω ενώ οι κάτοικοι αναζητούσαν μια αυξημένη ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο, για να αποφύγουν τα κυκλοφοριακά προβλήματα και τον άναρχο αστικό ιστό. Κατά την τελευταία δεκαετία, η κίνηση προς την

ύπαιθρο συνδυάστηκε με τον κορεσμό του αστικού ιστού της Άρτας και τις χαμηλότερες αξίες γης – παράγοντας που ισχυροποιείται στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης.

Η περιαστική ζώνη είναι μια αναπτυσσόμενη περιοχή όπου έργα αναπλάσεων και αστικής αναζωογόνησης πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια – γεγονός που αντιτίθεται με τις αναπλάσεις μικρής κλίμακας που έγιναν στον πυρήνα της πόλης. Τα φυσικά στοιχεία και ειδικά, οι πράσινοι χώροι είναι περιορισμένοι στις εσωτερικές περιοχές της πόλης και έτσι, οι δημοτικές αρχές πείστηκαν να επενδύσουν σε περιαστικά πράσινα πάρκα, καλύπτοντας τις ανάγκες των κατοίκων.

Πραγματοποιήθηκε ένα έργο ανάπλασης στην ευρύτερη παραποτάμια περιοχή, η οποία φέρει ως όρια τον ποταμό Άραχθο από τη μία και τα όρια του σχεδίου πόλεως από την άλλη, όπου η αναβάθμιση του όρου της ποιότητας ζωής των κατοίκων ήταν θεμελιώδης άξονας δράσης - στα πλαίσια της δράσης αυτής κατασκευάστηκαν αρχαιολογικό μουσείο, αθλητικές υποδομές και πάρκο αναψυχής.

Διαχρονικά το κέντρο της πόλεως συγκέντρωνε το μεγαλύτερο πλήθος του λιανικού εμπορίου της περιοχής. Η τάση αυτή μεγάλωσε όταν πραγματοποιήθηκε η μεταφορά πλήθους Δημοσίων Υπηρεσιών στην περιαστική ζώνη της πόλης , απελευθερώνοντας χώρο και δραστηριότητες προς όφελος του λιανικού εμπορίου.

Οι οργανωμένοι χώροι αναψυχής περιορίζονται στα όρια της πόλης της Άρτας και κοντά στη Γέφυρα του ποταμού Αράχθου. Η έκταση των οργανωμένων χώρων αναψυχής είναι περίπου 189.000 m².

2.5 Ιστορικά μνημεία της Πόλης

Η Άρτα, είναι η δεύτερη σε πληθυσμό και η πρώτη σε ιστορία πόλη της Ηπείρου. Η ιστορία της Άρτας χάνεται στα βάθη των αιώνων. Από τα Ομηρικά ακόμη χρόνια ο τόπος αυτός κατοικούνταν στα πεδινά από τους Δρύοπες και στα ορεινά από τους τραχείς Αθαμάνες.

Στη θέση του σημερινού κέντρου υπήρχε αρχαία πόλη με το όνομα Αμβρακία. Η Αμβρακία χτίστηκε τον 7ο αιώνα π.Χ. από τον Γόργο, γιό του τύραννου της Κορίνθου Κυψέλου. Μετά τον αποικισμό των Κορινθίων στην Αμβρακία η πόλη αναδείχθηκε σε σπουδαίο εμπορικό, διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο.

Ζωσμένη στα $\frac{3}{4}$ της περιμέτρου της από τον Άραχθο ποταμό και με τον εκτεταμένο λόφο της Περάνθης να «κλείνει» τον υπόλοιπο κύκλο, η Αμβρακία καταλάμβανε την μισή έκταση της σημερινής πόλης. Η περίμετρος των τειχών της υπολογίζεται σήμερα σε περίπου 4,5 χιλιόμετρα και σε κάποια σημεία παραμένουν ακλόνητα, εντυπωσιακά σαν οχυρωματικό έργο με πασιφανές φορτίο ανθρώπινης προσπάθειας και τεχνικής γνώσης.

Κλασσικά Μνημεία

- Τείχος Αμβρακίας

Την Αμβρακία περιέλαβε ισχυρός οχυρωματικός περίβολος εξαιρετικά επιμελημένης κατασκευής. Το τείχος της αρχαίας Αμβρακίας είναι από τα πιο εντυπωσιακά αξιοθέατα της Άρτας. Άρχισε να κατασκευάζεται τον 6ο αιώνα π.Χ. και συμπληρώθηκε τον 4ο αιώνα π.Χ. Τα πιο εντυπωσιακά είναι τα τμήματα που επάνω τους χτίστηκε το βυζαντινό Κάστρο των Κομνηνών. Τμήματά του είναι σήμερα ορατά στο ΒΑ άκρο του λόφου της Μητρόπολης και του

βυζαντινού κάστρου, κοντά στην εκκλησία του Αγίου Μάρκου, στους Αγίους Θεοδώρους και στην Μονή Φανερωμένης.

- Ναός του Απόλλωνα Πύθιου Σωτήρα

Βρίσκεται στο κέντρο της σύγχρονης πόλης Άρτας. Πρόκειται για περίπτερο ναό δωρικού ρυθμού, με πρόναο και επιμήκη σηκό, διαστάσεων 20,75X44 μ. Στο βάθος του σηκού υπάρχει η θεμελίωση του βήθρου για το άγαλμα ή το σύμβολο της λατρευόμενης θεότητας. Ήταν ο σημαντικότερος λατρευτικός χώρος της αρχαίας Άρτας (Αμβρακία). Σήμερα σώζεται μόνο η κρηπίδα και η ευθυντηρία, αφού ήδη από τους πρώιμους χριστιανικούς χρόνους χρησίμευε ως λατομείο. Ο ναός του Απόλλωνα χρονολογείται από τους αρχαιολόγους γύρω στο 500 π.Χ.

- Μικρό Θέατρο Αμβρακίας

Βρίσκεται στο κέντρο της αρχαίας Αμβρακίας. Το θέατρο δεν στηρίζεται σε φυσικό ύψωμα αλλά σε επιχωματωμένο πρανές. Έχουν αποκαλυφθεί η ορχήστρα, μέρος του κοίλου και των παρόδων καθώς και το δυτικό τμήμα του στυλοβάτη του προσκηνίου. Το κοίλο διαιρείται σε τρεις κερκίδες και είχε λίθινα εδώλια. Η ορχήστρα είναι τέλειος κύκλος διαμέτρου 6,70 μ. Το θέατρο είναι το μικρότερο από όλα αρχαία ελληνικά θέατρα, το οποίο σύμφωνα με όλες τις

ενδείξεις χτίστηκε κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Πύρρου και χρονολογείται στα τέλη 4ου π.Χ. αρχές 3ου π.Χ. αι.

- Νεκροταφείο Αμβρακίας

Κατά μήκος της οδού Κομμένου εκτείνεται το νοτιοδυτικό νεκροταφείο της Αμβρακίας, το οποίο διέσχιζε μνημειώδης λεωφόρος με επιμελημένους ταφικούς περιβόλους εκατέρωθεν της. Ο σημαντικότερος από αυτούς έφερε στο ανώτερο τμήμα του επιγραφή και αποτελούσε δημόσιο κενοτάφιο. Γύρω στο 600 π.Χ. χρονολογείται το δημόσιο Πολυάνδριο κενοτάφιο για να τιμηθούν οι νεκροί Αμβρακιώτες και Κορίνθιοι. Πρόκειται για μνημειακή κατασκευή μήκους 12,40μ, πλάτους 8μ. και ύψους μεγαλύτερου των 2,40μ. Στην ανωδομή του διασώθηκε σημαντική για το είδος και τον τρόπο γραφής επιγραφή του 6ου αι. π.Χ. Η επιγραφή είναι χαραγμένη βουστροφιδόν και στοιχηδόν. Στην επιγραφή αυτή συναντάται και η παλαιότερη σωζόμενη μαρτυρία του ονόματος της πόλης: "Ανπρακία". Το μνημείο διατήρησε την ιερότητα του στη διάρκεια των αιώνων και κατά τη βυζαντινή εποχή χρησιμοποιήθηκε ως νεκροταφείο με τρίκλιτο ναύδριο.

Βυζαντινά Μνημεία

Κρίκοι στη μακρά αλυσίδα των βυζαντινών, θρησκευτικών και πολιτικών, μνημείων που κοσμούν την πόλη της Άρτας και τα οποία ανεγέρθηκαν κατά τη διάρκεια της ακμής της πόλης

ως πρωτεύουσας του Δεσποτάτου της Ηπείρου - από το 1204 όταν κατέφυγαν εκεί οι Άγγελοι Κομνηνοί Δούκες μετά την πρώτη Άλωση της Πόλης από τους Σταυροφόρους – αποτελούν:

- Το Κάστρο

Χτισμένο από τον Μιχαήλ Β΄ Δεσπότη της Ηπείρου στα μέσα του 13ου αιώνα, χαρακτηριστικό δείγμα βυζαντινής οχυρωματικής τέχνης, το κάστρο της Άρτας που διατηρείται σε άριστη κατάσταση, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της περιοχής . Στο επίσης εντυπωσιακό εσωτερικό του κάστρου είχε χτιστεί παλιότερα ξενοδοχείο Ξενία, που σήμερα είναι εγκαταλειμμένο. Κάθε καλοκαίρι το Κάστρο της Άρτας φιλοξενεί διάφορες πολιτιστικές

εκδηλώσεις.

- Η Παναγία η Παρηγορήτισσα

Η Παναγία η Παρηγορήτισσα ο πιο σημαντικός και διάσημος βυζαντινός ναός του νομού Άρτας, αριστούργημα της βυζαντινής αρχιτεκτονικής. Κτίστηκε το 1285-89 από το Νικηφόρο Α΄ Κομνηνό Δούκα και τη γυναίκα του Άννα Παλαιολογίνα Κατακουζηνή, στην ακμή του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Από την μεγάλη σταυροπηγιακή μονή σώζονται σήμερα ο ναός, η Τράπεζα και 16 κελιά. Ο ναός εντυπωσιάζει με τις εξωτερικές και εσωτερικές αρχιτεκτονικές καινοτομίες του, ενώ μοναδικός στην εκκλησιαστική αρχιτεκτονική είναι ο τρόπος στήριξης του κεντρικού τρούλου. Ήταν για πολλά χρόνια η Μητρόπολη της Άρτας. Σήμερα το

Αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζεται στην Τράπεζα της μονής της Παρηγορήτισσας και φιλοξενεί σημαντική αρχαιολογική συλλογή, με ευρήματα από ολόκληρο το νομό Άρτας.

- Αγία Θεοδώρα

Ο ναός της πολιούχου της Άρτας που κτίστηκε το 11ο αιώνα σε μορφή τρίκλιτης βασιλικής και ανακαινίστηκε το 13ο αιώνα και ένας πυλώνας είναι τα μόνα σωσμένα τμήματα από τη μονή που έχτισε η βασίλισσα του Δεσποτάτου Θεοδώρα προς τιμήν του Αγίου Γεωργίου και λειτούργησε ως γυναικείο μοναστήρι. Μετά το θάνατο του συζύγου της η Θεοδώρα εμόνασε στη μονή, τάφηκε εκεί και ο ναός τιμάται στο όνομά της.

- Άγιος Βασίλειος

Ναός του του Αγίου Βασιλείου στην πόλη της Άρτας ανεγέρθηκε στο β' μισό του 13ου αιώνα μ.Χ. με πλουσιότατο κεραμοπλαστικό διάκοσμο σε ποικιλία σχημάτων αλλά και συμμετρία και δύο πήλινες εφυσωμένες εικόνες εντοιχισμένες στην ανατολική του πλευρά. Στον περίβολο του ναού λειτούργησε από το 1662 έως το 1821 ανώτερη ελληνική σχολή με την ονομασία Σχολή Μανωλάκη, από τον ιδρυτή της Φίλιππο Μανωλάκη. Πρόκειται για ένα διακοσμητικό κομψοτέχνημα που μετράει σχεδόν 800 χρόνια ζωής.

- Το γεφύρι της Άρτας

Το θρυλικό γεφύρι της Άρτας, ορόσημο της πόλης πήρε την τελική του μορφή το 1612. Ωστόσο τα θεμέλια του γεφυριού δείχνουν ότι στη θέση αυτή υπήρχε γέφυρα ήδη από τους κλασσικούς ή ελληνιστικούς χρόνους. Η τελευταία προσθήκη έγινε στους χρόνους της Τουρκοκρατίας, όταν ανυψώθηκε το οδόστρωμα, οπότε το γεφύρι πήρε τη σημερινή του όψη. Το Γεφύρι της Άρτας, σύμβολο 2.000 χρόνων, ενώνει τις δύο όχθες του Άραχθου και παράλληλα ενώνει το παρελθόν της Άρτας με το παρόν της και με το μέλλον της

2.6 Τοπικά Δρώμενα Υπερτοπικής Σημασίας στην Άρτα

BYZANTINΗ ΕΔΒΟΜΑΔΑ

Μεγάλη Εβδομάδα

Ένα ταξίδι στην ιστορία και στον πολιτισμό της Άρτας, μέσα από τα Βυζαντινά μνημεία πραγματοποιείται κατά την περίοδο του Πάσχα στο Δήμο Αρταίων. Πρόκειται για τη «Βυζαντινή Άρτα», μια σειρά εκδηλώσεων με στόχο την ανάδειξη των πλούσιων πολιτιστικών μνημείων της περιοχής, μέσα στο κλίμα θρησκευτικής κατάνυξης της περιόδου του Πάσχα.

Οι εκδηλώσεις συνδιοργανώνονται από το Δήμο Αρταίων, τις Ιερές Μητροπόλεις Άρτας και Νικοπόλεως-Πρεβέζης και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Άρτας και περιλαμβάνουν μουσικά δρώμενα, επιστημονικές ημερίδες, αναβίωση εθίμων και θεματικές Εκθέσεις.

Πραγματοποιούνται σε Βυζαντινά Μνημεία της περιοχής, όπως η Παναγία Παρηγορήτισσα, η Παναγία Βλαχερνών, η Ιερά Μονή Κάτω Παναγιάς και η Αγία Θεοδώρα, αποτελώντας μία ευκαιρία για τον επισκέπτη να δει βυζαντινά μνημεία απaráμιλλης ομορφιάς και εξέχουσας σημασίας, μοναδικά στον ελλαδικό χώρο.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΓΙΟΦΥΡΙΟΥ

Μάρτιος

Το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Μαρτίου ο Δήμος Αρταίων διοργανώνει αγώνες μεγάλων αποστάσεων για ενήλικες (5 και 21 χιλιομέτρων) και μικρών αποστάσεων για παιδιά (1, 2 και 2 1/2 χιλιομέτρων). Η συμμετοχή των αθλητών έφτασε τις 3.000 χιλιάδες το 2017, αποδεικνύοντας ότι ο κόσμος αγκαλιάζει το αθλητικό αυτό γεγονός, βάζοντας έτσι τα θεμέλια για την καθιέρωση μελλοντικών εκδηλώσεων με ακόμα ευρύτερη συμμετοχή.

Η διαδρομή του αγώνα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να περνάει από τα σημαντικότερα ιστορικά σημεία της πόλης (Παναγία Παρηγορήτισσα, Κάστρο, Παναγία Βλαχερνών) και φυσικά από το ξακουστό Γεφύρι της Άρτας. Κάθε χρόνο η εκδήλωση εμπλουτίζεται με νέες διαδρομές, όπως σκυταλοδρομία 21,1 χλμ (2x10,550 μέτρα) και περιπατητική διαδρομή 5 χλμ.

Πανελλήνια Εμπορική Έκθεση

27 Σεπτεμβρίου—3 Οκτωβρίου

Πραγματοποιείται κάθε χρόνο από τις 27 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 3 Οκτωβρίου και συγκεντρώνει το ενδιαφέρον όλης της Ηπείρου και της Δυτικής Ελλάδας. Τα τελευταία τρία χρόνια η Πανελλήνια Γενική Έκθεση Άρτας έχει ανοίξει τα φτερά της, με τις συμμετοχές από όλη τη χώρα να πληθαίνουν και να αποδεικνύουν ότι αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπορικά ραντεβού σε όλη τη χώρα.

Στα περίπτερα της Έκθεσης οι επισκέπτες μπορούν να βρουν ένα πλήθος υπηρεσιών και προϊόντων που ταιριάζει και λύνει τις δικές τους ανάγκες και που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες οικονομικές συνθήκες.

Γιορτή Πορτοκαλιού, μανταρινιού, ακτινιδίου κι ελιάς

Νοέμβριος

Η Γιορτή Πορτοκαλιού- Μανταρινιού-Ακτινιδίου και Ελιάς του Δήμου Αρταίων πραγματοποιείται το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Νοεμβρίου. Ενδεικτικό της σημασίας της εν λόγω Γιορτής είναι ότι τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Στόχος της εκδήλωσης είναι η διασύνδεση της επιστημονικής γνώσης με την παραγωγή, αλλά και η προώθηση των τοπικών προϊόντων. Συνδιοργανωτές είναι το Επιμελητήριο Άρτας, ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Άρτας και το ΤΕΙ Ηπείρου, ενώ το θεσμό ενισχύει με την παρουσία της η Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης πραγματοποιείται ημερίδα με θέμα τα τοπικά προϊόντα, ποδηλατοβόλτα στα κυριότερα αξιοθέατα και τόπους παραγωγής της περιοχής, έκθεση προϊόντων από τοπικούς παραγωγούς και παραδοσιακό γλέντι με εκτέλεση παραδοσιακών συνταγών από Πολιτιστικούς Συλλόγους, ενώ κάθε χρόνο η Γιορτή εμπλουτίζεται με παράλληλες εκδηλώσεις στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

3. Περιοχή Παρέμβασης

3.1 Παρουσίαση περιοχής παρέμβασης

Η περιοχή της πρότασης παρέμβασης αποτελεί τον ιστορικό και εμπορικό πυρήνα της πόλης της Άρτας. Αναλυτικά η περιοχή παρέμβασης σε ευρύτερη κλίμακα αναφορικά με τις αναπλάσεις του δημόσιου χώρου αποτελεί τον χώρο εκείνο που περικλείεται από τις οδούς:

- Βασιλέως Κωνσταντίνου
- Αμβρακίας
- Τζαβέλλα
- Βασιλέως Πύρρου.

Εντός της περιοχής παρέμβασης βρίσκονται οι κάθετοι άξονες της οδού Σκουφά προς την οδό Βασιλέως Κωνσταντίνου καθώς και οι οδοί εκείνες οι οποίες αποτελούν συνδετήριες οδοί του εμπορικού κέντρου με τα στοιχεία ενδιαφέροντος , όπως το αρχαίο θέατρο της Αμβρακίας

Αεροφωτογραφία που παρουσιάζει την περιοχή παρέμβασης και τη θέση των σημαντικότερων σημείων ενδιαφέροντος εντός της περιοχής.

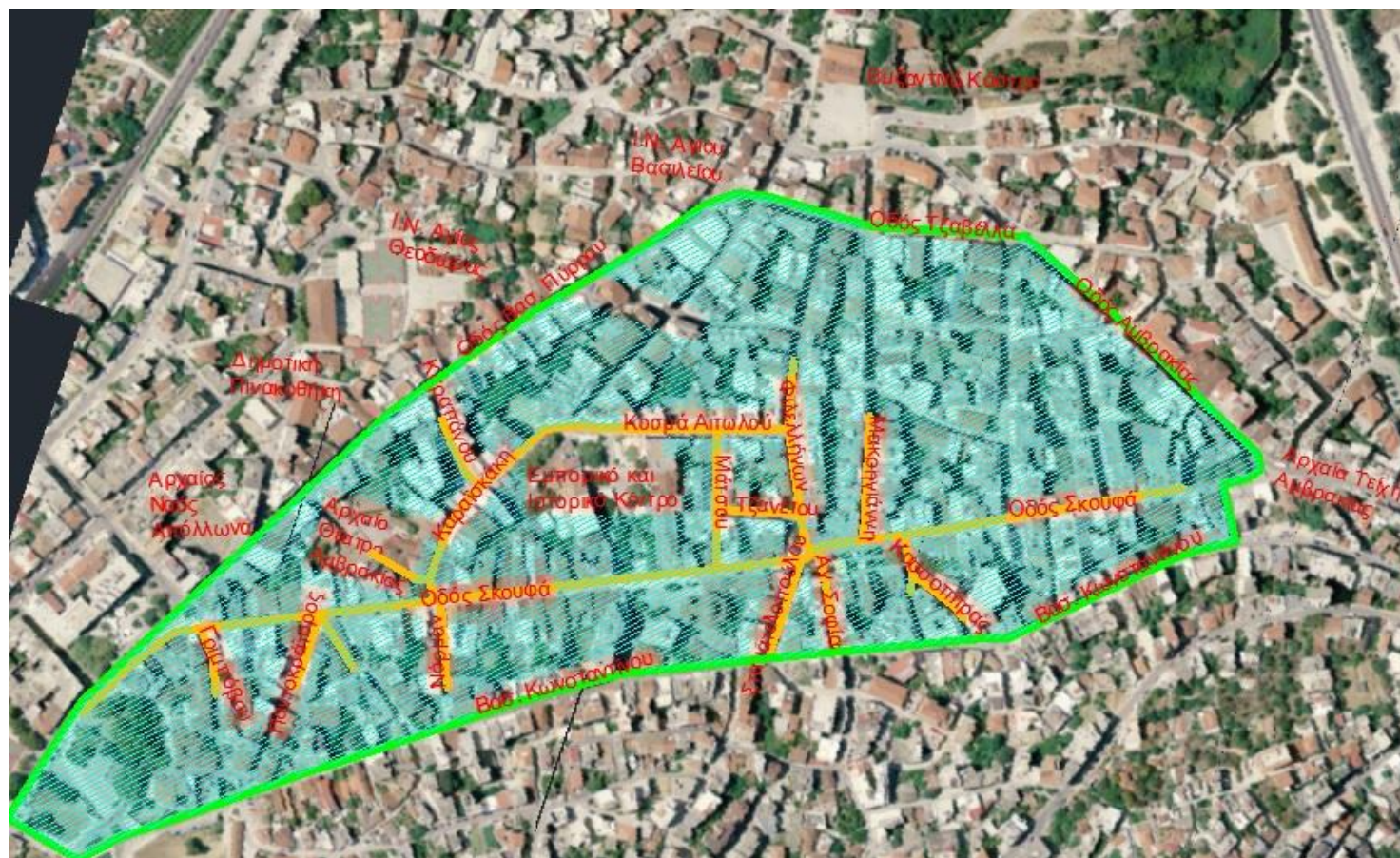
Αναλυτικότερα η περιοχή παρέμβασης έχει ως κεντρικό της άξονα την οδό Σκουφά σε όλο της το μήκος, τις κάθετες οδούς της προς την οδό Βασιλέως Κωνσταντίνου , οι οποίες είναι οι : Γριμπόβου, Παντοκράτορος, Νόρμαν, Σταματελοπούλου, Κωλέττη, Κασσοπίτρας, Τορέλλα, την οδό πρόσβασης προς το αρχαίο θέατρο της Αμβρακίας , τις πεζοδρομημένες οδούς που περικλείονται εντός της παραπάνω αναφερόμενης περιοχής , Καραϊσκάκη, Καραπάνου , Κοσμά Αιτωλού Πριοβόλου, Φ. Μανωλάκη, Ψαρών, Μάτσου, Τζανέτου. Ακόμα περιλαμβάνονται οι οδοί που αποτελούν τις κύριες οδούς προσέγγισης της εμπορικής περιοχής και βρίσκονται στην παραπάνω περιγραφόμενη περιοχή και είναι οι : Πριοβόλου (

πεζοδρομημένη) , Φιλελλήνων, Μακρυγιάννη και Κωστή Παλαμά (το πεζοδρομημένο τμήμα της).

Εντός της περιοχής παρέμβασης βρίσκονται ακόμα η πλατεία Εθνικής Αντιστάσεως η οποία αποτελεί την κεντρική πλατεία της πόλης καθώς και ορόσημο για τους κατοίκους της. Στα όρια της περιοχής παρέμβασης βρίσκονται η πλατεία Κιλκίς , η πλατεία Σκουφά καθώς και η πλατεία Γκουτζούλα.

- Οδοί στις οποίες θα εφαρμοστούν παρεμβάσεις επί των προσόψεων των κτιρίων
- Συνολική περιοχή παρέμβασης.

3.2 Ανάλυση Περιοχής Παρέμβασης.

3.2.1 Πολεοδομικά και Αρχιτεκτονικά Στοιχεία Περιοχής Παρέμβασης

Όπως προαναφέρθηκε η περιοχή παρέμβασης αποτελεί το ιστορικό και εμπορικό κέντρο της πόλης της Σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της πόλης της Άρτας που εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 79714/5166/6.8.1992 υπ. απόφαση (ΦΕΚ 1341/Δ), η περιοχή χαρακτηρίζεται ως **Περιοχή Πολεοδομικού Κέντρου – Κεντρικής Λειτουργίας Πόλης – Τοπικού Κέντρου Συνοικίας – Γειτονιάς**. Σύμφωνα λοιπόν με τις ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις επιτρέπονται επιγραμματικά οι χρήσεις:

- Κατοικία
- Κοινωνική πρόνοια
- Εκπαίδευση
- Αθλητικές εγκαταστάσεις (εκτός μεγάλων αθλητικών εγκαταστάσεων)
- Θρησκευτικοί χώροι
- Πολιτιστικές εγκαταστάσεις (6)
- Εμπορικά καταστήματα, καταστήματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών, υπεραγορές, πολυκαταστήματα, εμπορικά κέντρα (2)
- Γραφεία, Τράπεζες, Ασφάλειες, Κοινωφελείς Οργανισμοί
- Διοίκηση
- Περίθαλψη (3)
- Χώροι συνάθροισης κοινού
- Εστίαση
- Αναψυκτήρια
- Κέντρα διασκέδασης – αναψυχής

Ειδικότερα, για τα τοπικά κέντρα συνοικίας – γειτονιάς ισχύουν τα παρακάτω :

1. Ξενοδοχεία και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις (μόνο κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα και ξενώνες) μέχρι 100 κλίνες, συνολικής επιφάνειας δόμησης 2000 τμ. ανά

οικόπεδο. Μεγαλύτερη επιφάνεια επιτρέπεται εφόσον καθορίζεται συγκεκριμένος χώρος από το εγκεκριμένο σχέδιο .

2. Εμπορικά καταστήματα, καταστήματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών, υπεραγορές και πολυκαταστήματα, συνολικής επιφάνειας δόμησης μέχρι 1.200 τμ. ανά οικόπεδο.
3. Περίθαλψη μέχρι 100 κλίνες ή 2.000 τμ. συνολικής επιφάνειας δόμησης ανά οικόπεδο. Μεγαλύτερη επιφάνεια επιτρέπεται εφόσον καθορίζεται συγκεκριμένος χώρος από το εγκεκριμένο σχέδιο .

Το δίκτυο των οδών εντός της περιοχής παρέμβασης είναι κυρίως πεζοδρομημένο. Αναλυτικότερα πεζοδρομημένες είναι οι οδοί :

- Σκουφά , σε όλο το μήκος της,
- Γριμπόβου , σε όλο το μήκος της,
- Παντοκράτορος , σε όλο το μήκος της,
- Νόρμαν , σε όλο το μήκος της,
- Σταματελοπούλου, σε όλο το μήκος της,
- Κασσοπίτρας , σε όλο το μήκος της,
- Κωστή Παλαμά, σε μήκος 50 μέτρων στη συμβολή της με την οδό Σκουφά,
- Τζανέτου, Μάτσου και Κοσμά Αιτωλού, σε όλο το μήκος τους,
- Καραϊσκάκη , Καραπάνου, Πριοβόλου και Ψαρρών σε όλο το μήκος τους.

Με την εγκεκριμένη από το Δημοτικό Συμβούλιο μελέτη της Τεχνικής Υπηρεσίας , προβλέπεται η μετατροπή των οδών Φιλελλήνων , Μακρηγιάννη και Αγίας Σοφίας σε οδούς ήπιας κυκλοφορίας.

Εκτός των παραπάνω περιγραφόμενων σημείων ενδιαφέροντος **εντός της περιοχής ανάπλασης βρίσκονται και ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής κτίρια. Ειδικότερα σύμφωνα με το ΦΕΚ 500/Β/19-7-1988:**

Χαρακτηρίζονται ως έργα τέχνης που χρειάζονται ειδική κρατική προστασία είκοσι δύο (22) κτίρια στην Άρτα, γιατί πρόκειται για κτίσματα στα οποία σώζεται η ντόπια αρχιτεκτονική με ρεύματα που δέχθηκε στα τέλη του προηγούμενου αιώνα ή στις αρχές του αιώνα μας :

1. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Νικολάου Κρυστάλλη στην οδό Νικ. Σκουφά 50 - 52, με ισόγειο κατάστημα, με ενδιαφέροντα στοιχεία λαϊκής αρχιτεκτονικής.
2. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Κουνάκη στην οδό Σκουφά 54, λαϊκής αρχιτεκτονικής με στοιχεία νεοκλασικισμού.
3. Διώροφη οικία Σπυρίδωνα Τσιτσιμπρίκου στην οδό Σκουφά 56 με ισόγειο κατάστημα.
4. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Νεοχωρίτη στην οδό Σκουφά 57, με ισόγειο κατάστημα, η οποία παρουσιάζει στην όψη αξιόλογα επιμέρους στοιχεία νεοκλασικισμού.
5. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Πίτσιλη, Καπερώνη, Σκέντου, Τσιτσιμπρίκου στην οδό Σκουφά 58 - 60 και Γ. Μάτσου 2. Πρόκειται για συγκρότημα 2 κτιρίων με αξιόλογα επιμέρους στοιχεία, αέτωμα στέγης, σαχνισί, παραστάδες στο ισόγειο κ.α.
6. Ισόγειο κτίριο ιδιοκτησίας Δημητρίου Ζάγκλη και εκκλησίας Αγίου Δημητρίου στην οδό Σκουφά 89, 91, 93 που στεγάζει καταστήματα.
7. Δημαρχείο Άρτας, ιδιοκτησίας Δήμου Αρταίων και Κυριάκου Παπάζογλου, στην οδό Ν. Σκουφά 94 - 96Α. Κτίριο με έντονα νεοκλασικά στοιχεία και συμμετρική οργάνωση στην κυρίως όψη.
8. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας κληρονόμων Αφών Παπακώστα στην οδό Ν. Σκουφά 95 με κατάστημα στο ισόγειο που αποτελεί αξιόλογο κτίριο λαϊκής αρχιτεκτονικής με στοιχεία νεοκλασικισμού.
9. Διώροφη οικία λαϊκής αρχιτεκτονικής με στοιχεία νεοκλασικισμού, ιδιοκτησίας Ζαγκλή, Οικονομίδη, Κατσούλα και Παπανικολάου στην οδό Σκουφά 97, 99, 101.
10. Διώροφο νεοκλασικό κτίριο ιδιοκτησίας Πίτσιλη στην οδό Ν. Σκουφά 103 το οποίο παρουσιάζει αρχιτεκτονικό και μορφολογικό ενδιαφέρον.

11. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Δημητρίου Αλεξίου και Νικολάου Γαρουφαλιά στην οδό Ν. Σκουφά 124 - 128 με συμμετρική και λιτή οργάνωση στην κυρίως όψη.
12. Διώροφο κτίριο ιδιοκτησίας Γεωργίου Τόδουλου στην οδό Λογοθέτη Βλαχούτση 7 με καταστήματα στο ισόγειο.
13. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Μιχάλη στην οδό Λογοθέτη Βλαχούτση 93 (πλατεία Εθνικής Αντίστασης), με έντονα στοιχεία νεοκλασικισμού και απόλυτη συμμετρική οργάνωση στην κυρίως όψη.
14. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Καζαντζή στην οδό Κοσμά Αιτωλού 7 και Γ. Μάτσου, με έντονα στοιχεία εκλεκτικισμού.
15. Διώροφη οικία στην οδό Αποκαύκου 7 και πλατεία Σκουφά, ιδιοκτησίας εκπολιτιστικού Συλλόγου "Σκουφάς". Πρόκειται για αξιόλογο κτίριο του οποίου το ισόγειο είναι δομημένο με εμφανή λαξευτή τοιχοποιία.
16. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Καλαμάκη στην οδό Γριμπόβου 9.
17. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Αγίου Όρους, στην οδό Κ. Παλαμά 23 με αξιόλογο εξώστη και ελαφρά καμπύλη στα ανοίγματα των όψεων.
18. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Καρασούλα στην οδό Μακρυγιάννη 3 και 5 και αποτελείται από δύο όμοια κτίρια με αξιόλογα στοιχεία.
19. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Γεωργίου Μάτσου, στην οδό Φιλελλήνων 13, που χαρακτηρίζεται από λιτότητα και συμμετρία στην οργάνωση των όψεων.
20. Διώροφη οικία Χρήστου Τρουμπούκη στην οδό Φιλελλήνων 54 και Τζαβέλα, τυπικό δείγμα αρχοντόσπιτου στο οποίο δεσπόζει ως εξώστης.
21. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Τηλεμάχου Γαρουφαλιά στην οδό Πριοβόλου 8 με έντονα στοιχεία νεοκλασικισμού.
22. Διώροφη οικία ιδιοκτησίας Παπανικολάου στην οδό Πριοβόλου 28 με αυστηρή συμμετρική οργάνωση στην όψη.

Στην περιοχή παρέμβασης βρίσκεται και το ελληνιστικό Μικρό Θέατρο Αμβρακίας καθώς και πλήθος μεταβυζαντινών ναών (Ναός Κωνσταντίνου και Ελένης, Ναός Παντοκράτορος, Ναός Κασσωπήτρας κτλ.)

Χάρτης με τις θέσεις κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και διατηρητέων κτηρίων

1 Το Ιστορικό Γεφύρι

Το θρυλικό γεφύρι της Άρτας, κτίστηκε το 1612, επί βασιλείας του σουλτάνου Αχμέτ Β΄. Σήμερα είναι υπό την προστασία του Υπουργείου Πολιτισμού.

2 Η Αγία Θεοδώρα

Είναι η παλαιότερη εκκλησία της Άρτας. Ο ναός αφιερώθηκε στην Αγία Θεοδώρα, η οποία σύμφωνα με τη Βυζαντινή παράδοση πέθανε από το κτύπημα ενός καυτού σιδήρου που έπεσε από τον ουρανό.

3 Ο Ιερός Ναός της Παρηγορήτισσας

Είναι η "εφέντισσα" της σημερινής Άρτας. Η μονή κτίστηκε το 1285-89 από το Νικηφόρο Α΄ Κομνηνὸ Δούκα και τη γυναίκα του Άννα Παλαιολογήνη Κομανομένη. Αποτελεί μοναστικό χώρο και λειτουργεί καθημερινά 08:00 - 15:00.

4 Το Κάστρο

Σηματοδοτείται σε 3 περίοδοι: πάνω στα απομεινάρια του αρχαίου τείλους της Αμφρακίας (13-4 π.Χ.), κατά τη βυζαντινή εποχή (13 αι.) και στην περίοδο της τουρκοκρατίας (18 αι.). Ο ναός κτίστηκε με την παλαιότερη μορφή από το κάστρο κτίστηκε στο κέντρο της Τουρκοκρατίας (1875).

5 Το τείχος της Αρχαίας Αμφρακίας

Αρχαίο να κατασκευάστηκε τον 6ο αιώνα π.Χ. Υπόκεινται πολλά κτίσματα της τείλους διασώζονται σε όλη την πόλη, αλλά το πιο επιτυχημένο είναι τα τμήματα που ανήκουν στον ναό της Αφροδίτης, το βυζαντινό Κάστρο των Κομνηνών.

6 Το μικρό θέατρο της Αμφρακίας

Το μικρότερο από τα αρχαία ελληνικά θέατρα που έχουν αποκαλυφθεί μέχρι σήμερα & το μόνο κατασκευασμένο σε ισοπέδισμένο έδαφος. Χρονολογείται στα τέλη 4ου ή αρχές 3ου π.Χ.

7 Η Ιερά Οδός και το Νεκροταφείο της Αρχαίας Αμφρακίας

Η λεωφόρος - Ιερά οδός, μήκους 12 μ., που πιθανότατα η ανακάλυψή της έγινε κατά την ανασκαφή της αρχαίας πόλης. Χρονολογείται στα τέλη 4ου ή αρχές 3ου π.Χ.

8 Ο Άγιος Βασίλειος της Αγοράς

Ναός του 13ου αιώνα με πιθανότατα κρημνωμένο δώσιμο. Στον περίβολό του ναού λειτουργούσε ανέκδοτη ελληνική σχολή με την ονομασία Σχολή Μοναχών.

9 Η Ιερά Μονή Κάτω Παναγιάς

Κτίστηκε το 13ο αιώνα (1250-1260) από το Δεσπότη της Ηπείρου Μιχαήλ Β΄ Δούκα. Σήμερα το μοναστήρι αποτελεί σημαντικό κέντρο της πόλης.

10 Ο Ναός του Απόλλωνα

Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης. Πρόκειται για τον δωρικού ρυθμού ναό του Πυθίου Απόλλωνα. Στο βάθος του ναού διακρίνεται η θεμελίωση του ναού για το οποίο η τομή του ναού της λατρεύμενης θεότητας.

11 Το Ρολόι

Δίπλα στο Κάστρο βρίσκεται ο Πύργος του Ρολογιού της πόλης σε ύψος 11 μ. Η πρώτη μετρητή για την αγορά του ήταν το 1670 μ.Χ.

ΠΟΤΑΜΟΣ ΑΡΑΧΘΟΣ

12 Το Αρχαιολογικό Μουσείο

Ένα από τα πλέον σύγχρονα Αρχαιολογικά Μουσεία, περιλαμβάνει τρεις μεγάλες ενότητες: το δημόσιο βίο, το νεκροταφείο και τον ιδιωτικό βίο των Αμφρακιτών. Καθημερινά 07:30-15:00.

13 Το Ιστορικό Μουσείο Π. Γαρουφαλιά

Βρίσκεται έναντι της εκκλησίας της Παρηγορήτισσας, στη Γαρουφαλιά οδό και παρουσιάζει την ιστορία της πόλης από την αρχαιότητα έως σήμερα. Υπάρχει πλούσιο φωτογραφικό υλικό καθώς και μετέωρα μνημεία. Καθημερινά 11:00 - 14:00.

14 Το Λαογραφικό Μουσείο

Βρίσκεται δίπλα στο θρυλικό γεφύρι της Άρτας και ανήκει στον Μουσικοαρχαιολογικό Σύλλογο «Ισκιούφι». Έχει σκοπό να παρουσιάσει την τοπική λαϊκή παράδοση στην πενηνταετή και ορισμένη τεχνική διάδοσή της.

15 Η Δημοτική Πινακοθήκη «Γιάννης Μόραλης»

Η Δημοτική Πινακοθήκη είναι στεγασμένη στο μεγάλο Αρτινό Συναγώγιο φράζονται περιβάλλει εκθέσεις καθώς και τη μόνιμη συλλογή της. Δευτέρα - Παρασκευή 8:00-14:30 & 17:00-21:00. Σάββατο 9:30 - 14:00

3.2.2 Κυκλοφορία στην Περιοχή Παρέμβασης

Η κίνηση εντός του εμπορικού κέντρου της Άρτας λόγω και του πυκνού δικτύου των πεζοδρόμων της έχει στην πραγματικότητα μία κυκλική μορφή γύρω από την οδό Σκουφά. Τους μεγαλύτερους φόρτους οχημάτων αναλαμβάνουν οι οδοί Αμβρακίας, Τζαβέλλα , Βασιλέως Πύρρου και Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Η είσοδος εντός του αμιγούς κέντρου πραγματοποιείται από την κυκλική κίνηση των οχημάτων επί των οδών Φιλελλήνων και Μακρυγιάννη. Η αντιδιαμετρική κίνηση εντός του νοητού περιγραφόμενου κύκλου μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από τον άξονα που δημιουργούν οι οδοί Φιλελλήνων και Αγίας Σοφίας.

Η στάθμευση των οχημάτων είναι ελεύθερη επί των οδών ενώ η κίνηση των οχημάτων επί των πεζοδρόμων επιτρέπεται μόνο σε μόνιμους κατοίκους εντός του πεζοδρομημένου κέντρου τα οποία διαθέτουν την κατάλληλη κάρτα εισόδου καθώς και στα οχήματα τροφοδοσίας.

Στα όρια της περιοχής παρέμβασης υπάρχουν οργανωμένοι δημοτικοί χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων. Πρόκειται για τους χώρους στάθμευσης στην πλατεία Ζέρβα, στην οδό Αράχθου και στον εκθεσιακό χώρο της Διώνης. Η στάθμευση των οχημάτων εντός των παραπάνω χώρων είναι ελεύθερη χωρίς χρέωση.

Η πόλη της Άρτας αποτελώντας το διοικητικό και εμπορικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής δέχεται φόρτους οχημάτων τόσο κατά τις ώρες προσέλευσης και αποχώρησης από την εργασία όσο και σε ώρες εμπορικής κίνησης. Εντός της πόλης κινείται αστική και δημοτική συγκοινωνία και υπάρχουν τρεις στάσεις αποβίβασης επιβατών κυκλικά της περιοχής παρέμβασης.

3.3 Εμπορική Δραστηριότητα

Κύριο χαρακτηριστικό της εμπορικής δραστηριότητας στην πόλη της Άρτας αποτελούν οι μικρές ιδιόκτητες επιχειρήσεις. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση επιχειρήσεων παρουσιάζεται στον άξονα της οδού Σκουφά και στις κάθετες αυτής καθώς και στο τρίγωνο που σχηματίζεται από τις οδούς Καραϊσκάκη – Κοσμά Αιτωλού και Σκουφά. Οι επιχειρήσεις δραστηροποιούνται κυρίως στον τομέα της ένδυσης και της υπόδησης. Εντός της πόλης της Άρτας απουσιάζουν τα μεγάλα εμπορικά κέντρα και οι πολυαγορές. Οι υπεραγορές βρίσκονται στην περιφερειακή

περιοχή της πόλης. Όπως θα γίνει φανερό και στην αναλυτική παρουσίαση των επιχειρήσεων της Τεχνικής Έκθεσης της ανάπλασης των καταστημάτων, το λιανικό εμπόριο συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Μικρός αριθμός καταστημάτων στεγάζει υπηρεσίες , όπως τράπεζες, δικηγόρους , μηχανικούς κ.λπ.

Τα καταστήματα εστίασης και διασκέδασης συγκεντρώνονται κυρίως γύρω από τις πλατείες της περιοχής όπως την πλατεία Εθνικής Αντιστάσεως και Μονοπωλείου. Συγκεντρώσεις τέτοιων καταστημάτων παρουσιάζονται και σε σημεία της πόλης που διατηρούσαν διαχρονικά τέτοια χρήση , όπως η περιοχή πλησίον του αρχαίου θεάτρου της Αμβρακίας και πλησίον της εκκλησίας του Παντοκράτορα.

Εντός της περιοχής παρέμβασης δεν υπάρχουν ξενοδοχειακές μονάδες και καταλύματα , ενδεικτικό της μικρής τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Επίσης εντός της περιοχής παρέμβασης δεν υπάρχουν σημεία προσέλκυσης μεγάλου αριθμού χρηστών όπως μουσεία, κινηματογράφοι και λοιπά.

Οι επιχειρήσεις τροφίμων βρίσκονται κυρίως επί της οδού Πριοβόλου. Επιχειρήσεις τροφίμων βρισκόνταν μέχρι πρόσφατα και επί της οδού Καραϊσκάκη, έχουν όμως πλέον αποδοθεί τα συγκεκριμένα καταστήματα για χρήση αναψυχής.

Σημαντικό γεγονός αποτελεί ότι η διοίκηση της Περιφερειακής Ενότητας Άρτας εξακολουθεί να βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, επί της πλατείας Εθνικής Αντιστάσεως.

Τα καταστήματα τεχνολογίας , τα οποία είναι από τις λίγες επιχειρήσεις που αποτελούν παραρτήματα μεγάλων επιχειρήσεων βρίσκονται συγκεντρωμένα κατά κύριο λόγο στο τμήμα της οδού Σκουφά από την πλατεία Εθνικής Αντιστάσεως προς το τέρμα της στην οδό Βασιλέως Πύρρου.

Μικρές επιχειρήσεις μεταποίησης, παροχής διαφόρων υπηρεσιών και μικρότερης δυναμικής αναπτύσσονται στις κάθετες της οδού Σκουφά , αποφεύγοντας τα υψηλά ενοίκια της κεντρικής εμπορικής περιοχής.

Εκτός της οδού Σκουφά, σε όλες τις άλλες οδούς η επικρατούσα χρήση των κτιρίων , εκτός του ισογείου , είναι αυτή της κατοικίας.

Ακολουθεί αεροφωτογραφία στην οποία σημειώνονται αναλυτικά οι επικρατούσες επιχειρήσεις επί της περιοχής παρέμβασης.

34

4. Αναγκαιότητα Υλοποίησης Παρέμβασης

4.1 Προβλήματα Περιοχής Παρέμβασης

Το κέντρο της Άρτας αποτελούσε ανέκαθεν και το κέντρο της εμπορικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής. Η πόλη παρουσιάζει τα τυπικά προβλήματα μιας επαρχιακής πόλης, λόγω της αστυφιλίας σε τοπικό επίπεδο κατά τις δεκαετίες του 50 και του 60. Η άναρχη δόμηση κυριάρχησε και τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της πόλης αλιώθηκαν. Η πόλη έχανε τα ποιοτικά της χαρακτηριστικά. Κατά τη δεκαετία του 1990 έγινε μια προσπάθεια από τις Δημοτικές αρχές να εκτνωθεί το φαινόμενο και να αποδοθεί περισσότερος ελεύθερος χώρος στους πολίτες μέσα από την πεζοδρόμηση μεγάλου μήκους οδών.

Η οδός Σκουφά κατά τη δεκαετία του 1950

Αναλυτικά τα προβλήματα που παρουσιάζει η περιοχή και τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει η πρόταση παρέμβασης είναι:

- Έλλειψη αρχιτεκτονικής ταυτότητας, προβλήματα ιδιωτικού και δημόσιου χώρου.

Η έντονη εμπορική δραστηριότητα διαμόρφωσε και υψηλές αξίες γης. Η χρηστικότητα του κτιρίου υπερίσχυσε της αρχιτεκτονικής του όψης. Σταδιακά οι ιδιοκτήτες αλλά και οι επιχειρηματίες «εκμεταλλεύτηκαν» κάθε εκατοστό πρόσοψης, αχρήστευσαν τις αρχιτεκτονικές όψεις, ακολουθήθηκε

ένας ανταγωνισμός κάθετων πινακίδων επί των κοινόχρηστων χώρων. Οι επιχειρήσεις διέσπασαν την αίσθηση του χώρου και προσπάθησαν να «ιδιωτικοποιήσουν» τον κοινόχρηστο.

Τα μεταλλικά στέγαστρα του παρελθόντος αντικαταστάθηκαν από συνεχείς, μη βατούς, τσιμεντένιους προβόλους που περιόρισαν την αίσθηση του ελεύθερου χώρου.

Οι τέντες και οι κινούμενοι πρόβολοι δεν τηρούν τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία ανοίγματα και ύψη τοποθέτησης, δυσκολεύοντας έτσι την κίνηση των χρηστών.

Οι σύγχρονες παρεμβάσεις έχουν κρύψει αρχιτεκτονικά στοιχεία των κτιρίων και στις περισσότερες περιπτώσεις η αρχική λιθοδομή έχει καλυφθεί από χρωματισμένα επιχρίσματα.

Η πολυδιάσπαση αυτή του ιδιωτικού χώρου μεταφέρεται και στο δημόσιο καταστρέφοντας την έννοια του ελεύθερου χώρου. Επίσης ο ανταγωνισμός των προσόψεων και η πολυδιάσπαση του χώρου λειτουργεί όπως έχει αποδειχθεί, ενάντια στον αρχικό της σκοπό, την προσέλκυση καταναλωτών. Η επιχείρηση μπορεί ευκαιριακά να αναδεικνύεται, στην πραγματικότητα όμως «χάνεται» στο πλήθος των ανταγωνιστών της.

Στην παραπάνω φωτογραφία γίνονται εμφανή όλα τα παραπάνω περιγραφόμενα. Η πρόσοψη ενός χαρακτηρισμένου διατηρητέου κτιρίου έχει πολυδιασπαστεί, τα στέγαστρα από σκυρόδεμα δεν είναι είναι στο ίδιο ύψος ενώ διασπούν και τη συνέχεια του κτιρίου. Σύγχρονες παρεμβάσεις είτε έχουν

καλύψει την εμφανή λιθοδομή είτε έχουν καλύψει ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία του κτιρίου όπως οι καμάρες των όψεων.

Αναφορικά με τον ελεύθερο χώρο , το μοτίβο της αρχικής πεζοδρόμησης προσπάθησε να ακολουθήσει βυζαντινές επιρροές. Τα υλικά όμως που χρησιμοποιήθηκαν και κυρίως η σύνθεση που ακολουθήθηκε δεν είχε το κατάλληλο στις περισσότερες περιπτώσεις αποτέλεσμα.

Η δεντροφύτευση του χώρου δεν ακολούθησε συγκεκριμένα πρότυπα, ενώ και τα είδη πρασίνου δεν συνεισφέρουν ούτε αισθητικά ούτε στην βελτίωση του μικροκλίματος μέσω της σκίασης. Επίσης μερικά φυτά δεν είναι τοπικής προέλευσης εντείνοντας έτσι την ανομοιομορφία της περιοχής.

Τα είδη αστικού εξοπλισμού είναι ανομοιόρφα και σε πολλές περιπτώσεις δεν ικανοποιούν τις ανάγκες του πληθυσμού. Ενδεικτικά χρησιμοποιείται μικρός αριθμός από ξύλινα παγκάκια σε μερικές περιοχές και σε άλλες περιπτώσεις τις ανάγκες των πεζών καλύπτουν οι πέτρινες επενδύσεις στις ζαρτηνιέρες των φυτών. Η έλλειψη ειδών αστικού εξοπλισμού αφαιρεί τη δυνατότητα της δημιουργίας σημείων στάσης και αλληλεπίδρασης των κατοίκων, την έννοια της «γειτονιά».

Οι στύλοι ηλεκτροφωτισμού δεν είναι τοποθετημένοι σε συγκεκριμένο μοτίβο δημιουργώντας προβλήματα αισθητικά κατά τη διάρκεια της ημέρας και φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας. Οι κάδοι απορριμάτων είναι μικρής χωρητικότητας ενώ και το πλήθος τους δεν ικανοποιεί τις ανάγκες των χρηστών της περιοχής.

Ενώ η πόλη της Άρτας δέχεται μερικά από τα μεγαλύτερα ύψη βροχόπτωσης πανελληνίως και βρίσκεται πλησίον ενός μεγάλου ποταμού, το υδάτινο στοιχείο απουσιάζει πλήρως από την πόλη. Παλιά πηγάδια έχουν μπαζωθεί και οι παλιές κρίνες έχουν καταστραφεί. Η απουσία του υδάτινου στοιχείου συμβάλλει στην αύξηση του θερμικού φορτίου το οποίο είναι ιδιαίτερα υψηλό στην περιοχή μελέτης λόγω της απουσίας σκίασης από δεντροφύτευση και από την επιλογή «θερμών» υλικών στην πεζοδρόμηση όπως το μάρμαρο , η φυσική πέτρα και ο κυβόλιθος.

Στην παραπάνω φωτογραφία γίνονται εμφανή τα παραπάνω περιγραφόμενα: έλλειψη μοτίβου πεζοδρόμησης, έλλειψη σκίασης και δενδροφύτευσης, έλλειψη κανάβου ηλεκτροφωτισμού, έλλειψη στοιχείων αστικού εξοπλισμού.

Λόγω πολυκαιρισμού, εντατικής χρήσης αλλά και παράνομης πυκνής κυκλοφορίας βαρέων και μικρών οχημάτων, το κατάστρωμα του πεζοδρόμου δεν παρουσιάζει ικανοποιητική εικόνα. Οι πλάκες είναι σε πολλά σημεία κατακερματισμένες και σε μερικές σημειακές περιοχές απουσιάζουν πλήρως. Παρουσιάζονται επίσης τοπικά σημεία με κατεστραμμένες τις επικλίσεις , δημιουργώντας έτσι προβλήματα κατά την απορροή των ομβρίων. Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν αρχικά έχουν με τον καιρό χάσει τις αντιολισθητικές τους ιδιότητες , δυσχεραίνοντας έτσι την κυκλοφορία των πεζών ιδιαίτερα κατά τις ημέρες βροχόπτωσης. Επίσης εντοπίζονται θέματα καθαριότητας από την έλλειψη συστημάτων καθαρισμού.

Το πεζοδρομημένο εμπορικό κέντρο της πόλης παρουσιάζει έντονο πρόβλημα από την παράνομη κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων. Οι ώρες τροφοδοσίας των καταστημάτων καθώς και ο τύπος των οχημάτων που θα χρησιμοποιούνται είναι σαφώς ορισμένα , αλλά δεν τηρούνται. Επίσης δικαίωμα κυκλοφορίας εντός των πεζοδρόμων έχουν μόνο οι κάτοικοι με θέση στάθμευσης εντός του πεζοδρόμου ή σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Η έλλειψη όμως συστημάτων σταθερής ή κινητής αποτροπής της εισόδου των οχημάτων καθώς και η μη επαρκής αστυνόμευση της περιοχής οδηγούν

στην μη ικανοποιητική εφαρμογή του μέτρου. Η είσοδος και η στάθμευση των οχημάτων εντός των πεζοδρόμων καταστρέφει το ρόλο τους, οι πεζόδρομοι πλέον δεν είναι ασφαλής για την κίνηση των πεζών ,υπάρχει μια συνεχής όχληση υποβαθμίζοντας έτσι την ποιότητα ζωής των κατοίκων και την εμπειρία των επισκεπτών. Τέλος η κυκλοφορία και η στάθμευση των οχημάτων εντός των πεζοδρόμων καταστρέφουν σταδιακά το κατάστρωμα της πεζοδρόμησης.

Συχνή εικόνα εντός των πεζοδρόμων. Σταθμευμένα και κυκλοφορούντα οχήματα εμποδίζουν την κίνηση των πεζών.

Η πόλη δε διαθέτει σύγχρονα συστήματα πληροφόρησης και ανακοινώσεων. Η παρουσίαση των μνημείων και της ιστορίας της πόλης δεν είναι ικανοποιητική. Οι επισκέπτες της περιοχής δεν πληροφορούνται σωστά για τα διαθέσιμα σημεία ενδιαφέροντος και για τον πλούτο της περιοχής. Η τουριστική προβολή της περιοχή δεν είναι ικανοποιητική.

Η Δημοτική αρχή έκανε προσπάθειες προς τη σωστή κατεύθυνση , τοποθετώντας δυο κιόσκια που περιέχουν αυτόματους πωλητές και ηλεκτρονικά συστήματα πληροφόρησης και προβολής, σε κεντρικά σημεία της πόλης. Η παραπάνω προσπάθεια πρέπει να στηριχθεί και να ενισχυθεί με παρόμοιες δράσεις.

Κιόσκι πληροφόρησης και πώλησης τοπικού χυμού, σε αντίθεση στο κτίριο της φωτογραφίας στεγάζεται το κέντρο τουριστικής πληροφόρησης του Δήμου και γωνία ανακοινώσεων.

Το αρχαίο θέατρο της Αμβρακίας βρίσκεται εγκλωβισμένο εντός ιδιοκτησιών και ανεκμετάλλετου δημόσιου χώρου. Το ίδιο το θέατρο δεν είναι προσβάσιμο από το κοινό, ενώ αρκετές φορές δεν είναι δυνατή και η ίδια η θέασή του. Στην περιοχή δεν υπάρχει επαρκής πληροφόρηση για το μνημείο ούτε και σωστός φωτισμός. Ο δημόσιος χώρος παραμένει αναξιοποίητος λόγω έλλειψης του κατάλληλου αστικού εξοπλισμού.

Άποψη στο χώρο του αρχαίου θεάτρου.

Συγκεντρωτικά τα ζητήματα που καλείται να επιλύσει η πρόταση είναι:

- Μεγάλη οικονομική κρίση που επιρρεάζει μια από τις φτωχότερες περιοχές της Ελλάδας. Υπενθυμίζεται ότι μεγάλο μέρος του οικονομικά ενεργού πλυθισμού της περιοχής απασχολείται έμμεσα ή άμεσα με την εμπορική δραστηριότητα.
- Αλλίωση του οικιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος. Σταδιακή εξάλειψη της αστικής ταυτότητας μιας πόλης με παράδοση στο εμπόριο και τον πολιτισμό.
- Κατακερματισμός αισθητικός και λειτουργικός του δημόσιου και ιδιωτικού χώρου.
- Πολεοδομικές παραβάσεις και μη ανάδειξη διατηρητέων κτιρίων.
- Έλλειψη αξιοποίησης και ανάδειξης αρχαιολογικών και βυζαντινών μνημείων, μοναδικών σε πανελλαδικό επίπεδο.
- Έλλειψη στοιχείων βιοκλιματικού σχεδιασμού στους ανοιχτούς χώρους. Έλλειψη στοιχείων αστικού πρασίνου και υδάτινου στοιχείου.
- Έλλειψη σύγχρονων και καινοτόμων στοιχείων πληροφόρησης και αλληλεπίδρασης των χρηστών και των κατοίκων της περιοχής.
- Πρόβλήματα από τη συνεχή κίνηση οχημάτων στο δίκτυο πεζοδρόμων και από την παράνομη στάση και στάθμευση επί αυτών.
- Ελλιπής υποδομές στον αστικό εξοπλισμό των δημόσιων χώρων.
- Απουσία στοιχείων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των κατοίκων.
- Προβλήματα πολυκαιρισμού και καταστροφής των πεζοδρόμων, που δυσχεραίνουν την εμπειρία των χρηστών. Προβλήματα καθαριότητας των δημόσιων χώρων.

5. Τεκμερίωση ασκοπιμότητας μελέτης

5.1. Σκοπός της εκπόνησης της μελέτης

Στο πεζοδρομημένο κομμάτι της πόλης, αναπτύσσονται κυρίως οι εμπορικές επιχειρήσεις. Εκεί ο δημόσιος κοινόχρηστος χώρος έχει υποστεί φυσιολογική φθορά από την πάροδο του χρόνου αλλά και από την κυκλοφορία βαρέων οχημάτων. Σημαντικός στόχος του διαγωνισμού είναι η ποιοτική αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, η περιβαλλοντική αναβάθμιση, η βιώσιμη κινητικότητα και η ανάδειξη του χαρακτήρα της πόλης ως οικονομικού, διοικητικού και πολιτιστικού κέντρου της Περιφερειακής Ενότητας Άρτας.

Εκτός αυτών, περνώντας σε μία νέα εποχή, νέων δεδομένων και αντιλήψεων που σχετίζονται με τη μακράς διάρκειας αλλαγή του κλίματος, θεωρείται αναγκαία η αναζωογόνηση του κέντρου της πόλης και η βελτίωση του μικροκλίματος, με περιβαλλοντικά "πράσινα" χαρακτηριστικά του αστικού χώρου.

Η όλη προσπάθεια ζητούμενο είναι να λειτουργήσει ως κινητήρια δύναμη για την αναβάθμιση της ευρύτερης πόλης, όχι μόνο της κεντρικής περιοχής αλλά και των περιφερειακών συνοικιών, ώστε συνολικά η πόλη να αποτελέσει τόπο προορισμού.

Ο σκοπός του διαγωνισμού είναι η εξεύρεση της βέλτιστης πρότασης – λύσης, από λειτουργική, αισθητική και τεχνική άποψη, προκειμένου να αναβαθμισθεί η περιοχή του κέντρου της πόλης που κυρίως ορίζεται από τους πεζόδρομους : Σκουφά – Γριμπόβου – Παντοκράτορος – Νόρμαν – Σταματελοπούλου – Κασσοπίτρας – Στο πεζοδρομημένο κομμάτι της πόλης, αναπτύσσονται κυρίως οι εμπορικές επιχειρήσεις. Εκεί ο δημόσιος κοινόχρηστος χώρος έχει υποστεί φυσιολογική φθορά από την πάροδο του χρόνου αλλά και από την κυκλοφορία βαρέων οχημάτων.

Συμπερασματικά, ο σκοπός του Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού Προσχεδίων είναι ο σχεδιασμός επεμβάσεων για τη διαμόρφωση ενός λειτουργικού δημόσιου χώρου που να αναδεικνύει το αστικό και φυσικό τοπίο, να εξυπηρετεί τις σύγχρονες ανάγκες της πόλης, να διατηρεί τα σημεία αναφοράς και τη συλλογική μνήμη και παράλληλα να προστατεύει και να εμπλουτίζει το υφιστάμενο πράσινο.

Οι προτάσεις θα αξιολογηθούν με βάση τις απαιτήσεις της τέχνης, της σύγχρονης επιστήμης και τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού προκειμένου να επιτευχθεί το βέλτιστο ποιοτικό αποτέλεσμα, το οποίο θα συμβάλλει στην ανάδειξη της πόλης με πολλαπλά οφέλη για τους κατοίκους της.

5.2 Στόχοι που καλείται να επιτύχει η μελέτη

Ο Διαγωνισμός στοχεύει στον επανασχεδιασμό του πεζοδρομημένου κέντρου της πόλης, λαμβάνοντας υπόψη:

- Τον κεντρικό χαρακτήρα της περιοχής παρέμβασης.
- Την ιστορικότητα της πόλης της Άρτας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
- Τη συσχέτιση του δημόσιου χώρου με τις εμπορικές επιχειρήσεις που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα Ανοικτό εμπορικό κέντρο.
- Την αναβάθμιση του δημόσιου αστικού χώρου με σεβασμό στο σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης.
- Την ειδική διαμόρφωση σήμανση του δημόσιου χώρου σε σχέση με τα καταστήματα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα open mall.
- Τη συσχέτισή του δημόσιου χώρου με τα μνημεία που εντάσσονται σε αυτόν.
- Τη συσχέτιση του έργου με την ευρύτερη πολιτιστική διαδρομή που έχει διαμορφωθεί από το Δήμο Αρταίων και κύρια με το Μικρό Αρχαίο Θέατρο της Αμβρακίας.
- Την ανάγκη ένταξης του υγρού στοιχείου στην πόλη την οποία αγκαλιάζει ο ποταμός Άραχθος αλλά στο κέντρο αυτής απουσιάζει.
- Την ανάγκη να αποτελέσει ένα σύγχρονο κέντρο με αυξημένη επισκεψιμότητα και εμπορική κίνηση, ευχάριστο στους κατοίκους και επισκέπτες.

- Την ανάγκη για δημιουργία χώρων ενδιαφέροντος για τα παιδιά ενταγμένα μέσα στον αστικό δημόσιο χώρο.
- Την αισθητική αναβάθμιση του κέντρου.
- Τη λειτουργική αναβάθμιση του κέντρου για αύξηση της επισκεψιμότητας σε αυτό.
- Την ένταξη έργων τέχνης στον δημόσιο αστικό χώρο.
- Δύναται να κατατεθούν προτάσεις-ιδέες για 3 περιπτώσεις καταστημάτων ώστε να παρουσιαστούν οι τρόποι ανάδειξής τους αλλά και για την αισθητική και λειτουργική ενσωμάτωσή τους με τον αστικό δημόσιο χώρο.
- Στοιχεία οριοθέτησης και προβολής του κέντρου

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις είναι ενδεικτικές για την αξιοποίηση της περιοχής και έχουν ως κύριο στόχο το σχεδιασμό σύμφωνα με τις αρχές της αιεφόρου αστικής ανάπτυξης. Οι παρεμβάσεις της πρότασης επιλέχθηκαν με κριτήριο να ικανοποιήσουν τους παρακάτω άξονες:

- Την οικονομική ανασυγκρότηση της περιοχής μέσα από την ανάπτυξη του τοπικού εμπορικού κέντρου.
- Την αστική αναζωογόνηση και τον επανακαθορισμό του αστικού χαρακτήρα της πόλης.
- Την εφαρμογή λύσεων για την βελτίωση του μικροκλίματος.
- Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για περιβαλλοντολογικά ζητήματα μέσα από την εφαρμογή έξυπνων λύσεων εξοικονόμησης ενέργειας.
- Τη τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής .
- Την ανάδειξη των τοπικών αρχαιολογικών σημείων καθώς και τη διαχρονική συνεχή κατοίκηση της πόλης.
- Το σεβασμό και την ανάδειξη των αρχιτεκτονικών ιδιαιτεροτήτων του εμπορικού κέντρου.
- Την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Την επίλυση χρόνιων προβλημάτων του εμπορικού κέντρου.

Η πόλη της Άρτας θα πρέπει να αποκτήσει και πάλι τον αστικό της χαρακτήρα, σε τέτοιο βαθμό ώστε η πολιτιστική παράδοση, η οικιστική δομή και το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής, να εξακολουθήσουν να προσδίδουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα στην περιοχή παρέμβασης και να αποτελέσουν στοιχεία ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και προσέλκυσης αυξημένης εμπορικής δραστηριότητας.

6 .Απαιτούμενες μελέτες

6.1 Γενικά

Οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό θα πρέπει να αναζητήσουν ιδέες, οι οποίες θα δίνουν στον υπό επανασχεδιασμό δημόσιο χώρο σύγχρονες αισθητικές και λειτουργικές προτάσεις - λύσεις, τεκμηριωμένες με σαφήνεια και λεπτομέρεια. Η κάθε πρόταση θα πρέπει να παρουσιάζει με σαφήνεια και τεκμηρίωση τη επιλογή των υλικών κατασκευής, των καθιστικών και αστικών αντικειμένων , των φωτιστικών, των φυτεύσεων και κάθε άλλου στοιχείου που την συνθέτει. Στοιχείων τέχνης, σιντριβάνια , νερό στην πόλη, προσόψεις καταστημάτων (γενικές προτάσεις διαμόρφωσης για καλύτερο συνολικό αποτέλεσμα)

Προκειμένου να έχουμε μια ολοκληρωμένη πρόταση ανάπλασης, προτείνεται οι μελετητές να λάβουν υπόψη τους μελέτες και δράσεις, οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής και αφορούν επίσης το κέντρο της Άρτας.

6.2 Παραδοτέα

Παρακάτω συνοψίζονται τα παραδοτέα της μελέτης.

6.2.1 Σχέδια :

Κάθε διαγωνιζόμενος θα υποβάλλει τα σχέδια της συνολικής πρότασης σε δέκα (10) πινακίδες μεγέθους Αο (διαστάσεων 1189 x 841 χλστ). Στο άνω δεξιό άκρο των πινακίδων θα τοποθετηθεί ο χαρακτηριστικός κωδικός σήμανσης της Πρότασης (άρθρο 9, παρ.6).

Η σύνθεση κι η παρουσίαση των πινακίδων είναι ελεύθερη και θα περιέχουν κατ' ελάχιστον:

• 1η και 2η Πινακίδα:

Σχέδιο Γενικής Διάταξης της υπό μελέτη περιοχής (κλ. 1:500). Στις πινακίδες θα εμφανίζονται η γενική διάταξη της πρότασης, η κυκλοφοριακή διευθέτηση, ο σχεδιασμός του περιβάλλοντος χώρου με την ένταξη της περιοχής του κέντρου και θα αναγράφονται - επισημαίνονται όλα τα στοιχεία που απαρτίζουν τον σχεδιασμό ώστε να είναι κατανοητή η πρόταση.

• 3η, 4η , 5η , 6η 7η , Πινακίδα:

Σχέδια κατόψεων των ευρυχωριών που γίνεται η παρέμβαση (κλ. 1:200).

3.Ευρυχώριο αρχής πεζοδρόμου Σκουφά [Πλατεία Κιλκίς]

4. Ευρυχώριο Κακαβά

5. Ευρυχώριο συμβολής οδών Σκουφά-Σταματελοπούλου-Αγίας Σοφίας

6. Ευρυχώριο κάτω μέρους Πλατείας Αγίου Δημητρίου –Κοσμά Αιτωλού-Πριοβόλου

7. Ευρυχώριο Καραπάνου - Καραϊσκάκη

• 8η , 9η Πινακίδα:

Σχέδια κατόψεων των πλατειών που γίνεται η παρέμβαση (κλ. 1:200).

8. Πλατεία Αγίου Δημητρίου

9. Πλατεία Μονοπωλίου

- 10η Πινακίδα:

Το περιεχόμενο της πινακίδας διαμορφώνεται ελεύθερα κατά την κρίση του κάθε διαγωνιζόμενου για την καλύτερη ανάπτυξη της πρότασης του.

6.2.2 Τεύχη

Κάθε Διαγωνιζόμενος θα υποβάλει:

- Έκθεση της πρότασής του σε τεύχος (DIN A4) έως δώδεκα (12) σελίδων με επεξηγηματικό κείμενο μέχρι 1500 λέξεις. Το περιεχόμενο της έκθεσης μπορεί να περιλαμβάνει κατ' επιλογή του διαγωνιζόμενου επιλεγμένες εικόνες, φωτογραφίες, σκίτσα, σχήματα κλπ. Θα παραδοθεί σε πέντε (5) αντίτυπα. Το περιεχόμενο της έκθεσης θα συντίθεται από 3 κεφάλαια με το εξής περιεχόμενο:

1. Ανάλυση του αντικειμένου, Συνθετικές αρχές,

2. Μορφολογία και ένταξη στο περιβάλλον

3. Προϋπολογισμός

- Συμπληρωματικό παράρτημα, σε κάθε τεύχος της ανωτέρω έκθεσης, με σμικρύνσεις σε DIN A3 των δέκα (10) Πινακίδων.

- Κείμενο για τη δημοσίευση μέχρι 400 λέξεις.

- Στο άνω δεξιό άκρο της πρώτης σελίδας της έκθεσης αλλά και της περίληψης θα τοποθετηθεί ο χαρακτηριστικός κωδικός σήμανσης της Πρότασης (αρθρ. 9.6).

6.2.3 CD-ROM

Θα περιλαμβάνεται σε ξεχωριστό φάκελο και θα περιέχει:

- Τις πινακίδες σε ψηφιακή μορφή έτοιμες προς εκτύπωση.

- Την έκθεση περιγραφής της συνολικής πρότασης.

- Το κείμενο για δημοσίευση.

- Ηλεκτρονικά αρχεία των προτύπων σχεδίων.

Ο έλεγχος της αναγνωσιμότητας των CD-ROM και της συμβατότητας των αρχείων είναι ευθύνη των διαγωνιζομένων. Ο ανωτέρω φάκελος μετά την μονογραφή του από την κριτική επιτροπή θα φυλαχτεί στην υπηρεσία μέχρι το πέρας της αξιολόγησης.

6.2.4 Επισημάνσεις

- Οι μελέτες που θα υποβληθούν στον Διαγωνισμό θα χρησιμοποιούν το Μετρικό σύστημα.
- Τα στοιχεία (περιεχόμενα πινακίδων, τεύχη κ.λ.π.) των μελετών θα υποβληθούν στην ελληνική γλώσσα.
- Το κείμενο για δημοσίευση θα υποβληθεί στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα

Ο Συντάξας

Η Δ/ντρια ΤΥΔ

Αντωνία Κακκάβα

Σοφία Γρύλλια

Πολ/κος Μηχ/κος

Τοπ/φος Μηχ/κος